

R1A2 - Evaluatie vragenlijst Transnationaal verslag

Projectnummer: 2021-1-DE02-KA220-ADU-000033587

31/7/2022

Co-funded by
the European Union

De steun van de Europese Commissie voor de productie van deze publicatie houdt geen goedkeuring in van de inhoud, die uitsluitend de mening van de auteurs weergeeft, en de Commissie kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor het gebruik dat eventueel wordt gemaakt van de informatie in deze publicatie.

HERZIENINGSGESCHIEDENIS

Versie	Datum	Auteur	Beschrijving	Actie	Pagina's
[..]	DD/MM/JJJ J	PARTNERORG ANISATIE	[Aanmaken/invoeren/verwijderen/bijwerken van het document].	[C/I/D/U]	[aantal pagina's]
1.0	31/07/2022	E-SENIOREN	Creatie van een sjabloon	C	3

(*) Actie: C = Creatie, I = Invoegen, U = Bijwerken, R = Vervangen, D = Verwijderen

DOCUMENTEN WAARNAAR WORDT VERWEZEN

ID	Referentie		Titel
1	2021-1-DE02-KA220-ADU-000033587		SmartHome4SENIORS Voorstel
2			

TOEPASSELIJKE DOCUMENTEN

ID	Referentie		Titel
1			
2			

Inhoudsopgave

Inleiding

- I. Samenvatting van de resultaten van de vragenlijst
- II. Sociodemografische gegevens + ICT-vaardigheden
  - A. Sociodemografische gegevens
  - B. ICT-vaardigheden
- III. Belangstelling voor slimme huizen
  - A. Voordelen en waarden van slimme huizen
  - B. Gebruik en/of gebrek aan gebruik van smart home-apparaten
- IV. Belangstelling voor doe-het-zelf en intergenerationele samenwerking
  - A. Belangstelling voor en begrip van doe-het-zelf
  - B. Belangstelling voor samenwerking tussen generaties

Inleiding

Het SmartHome4Seniors-projectconsortium heeft een enquête gehouden onder meer dan 100 mensen na een onderzoeksfase die aan het begin van het project was gestart. Het doel van de enquête was om de ideeën die uit de onderzoeksfase naar voren kwamen te verifiëren en een aantal veronderstellingen op het gebied van slimme huizen, doe-het-zelf en intergenerationeel leren te testen. Aangezien de doelgroep senioren is, zijn de respondenten van deze vragenlijst allemaal ouder dan 50 jaar. Zij vormen de doelgroep van deze onderzoeksfase en van het hele project.

Elke partner heeft deze onderzoeksfase in zijn eigen land uitgevoerd en de resultaten met een eerste analyse gerapporteerd.

De partnerlanden en hun verslagen zijn als volgt:

- [Frankrijk](#)
- [Duitsland](#)
- [Ierland](#)
- [Griekenland](#)
- [Oostenrijk](#)
- [Nederland](#)
- [Bulgarije](#)

I. Samenvatting van de resultaten van de vragenlijst

Alle partners verzamelden 20 antwoorden op hun vragenlijsten, met uitzondering van de Duitse projectcoördinator, ILI, die 48 antwoorden verzamelde.

De enquête werd verschillend verdeeld onder de partners. Er waren geen instructies in die zin, elke partner was vrij om het uit te voeren op de manier die hij wilde.

De antwoorden werden dus hoofdzakelijk op twee verschillende manieren verzameld:

- Op afstand van bestaande netwerken van mensen en verschillende organisaties voor 4 partners (DCU, ESE, ATERMON, ILI). Met deze bestaande netwerken werd voornamelijk via e-mail contact gelegd
- 3 partners (AKNOW, KOMICHA, DIE BERATER) werden gecontacteerd door familieleden van de teamleden en door contacten die door de trainers van hun teams werden aangebracht.

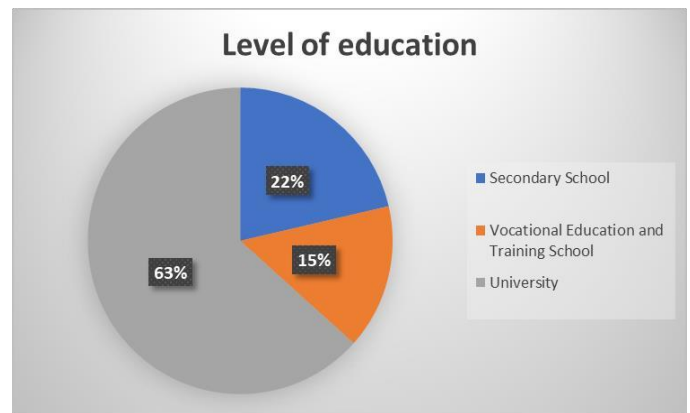
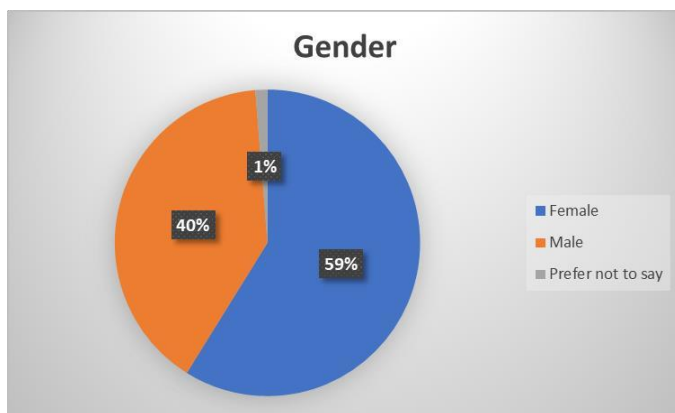
De deelnemers waren over het algemeen tevreden en verschillende organisaties hebben al e-mails ontvangen van senioren die geïnteresseerd zijn in meer informatie over dit onderwerp. Er werd echter opgemerkt dat deze onderwerpen niet goed bekend zijn bij de geïnterviewde senioren, zoals in de volgende hoofdstukken zal blijken.

II. Sociodemografische gegevens & ICT-vaardigheden

In dit deel proberen wij de realiteit van de senioren waarop het project is gericht beter te begrijpen door sociodemografische gegevens te verzamelen en hun ICT-vaardigheden te evalueren.

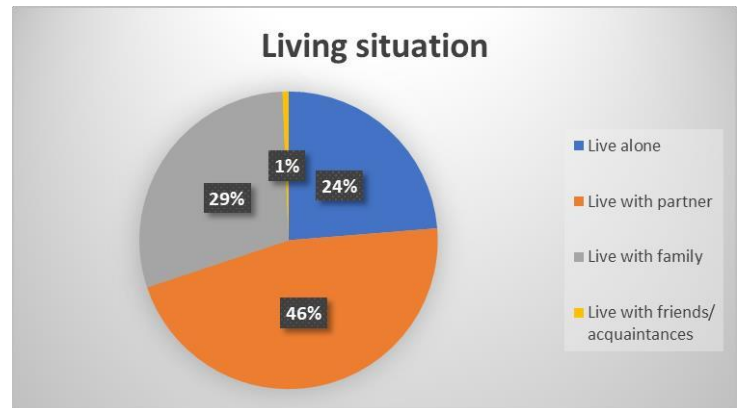
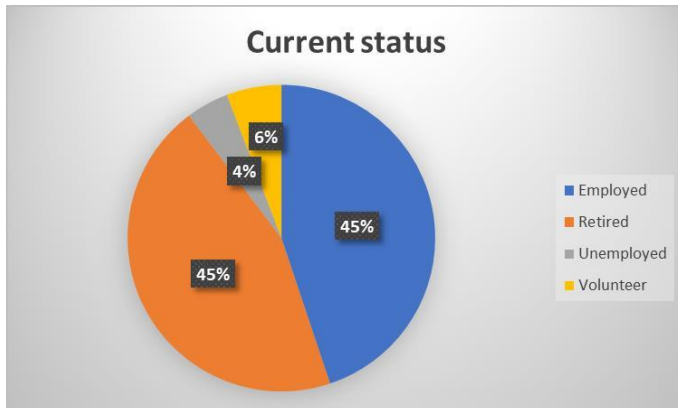
A. Sociodemografische gegevens

Wat zijn de sociodemografische gegevens van de ondervraagden? Zijn de ondervraagde senioren actief? Zijn er conclusies die u uit die gegevens kunt trekken?

Wanneer de gegevens van alle partners worden samengevoegd, blijkt dat de meerderheid van de ondervraagde senioren vrouwen zijn. Uit de ervaringen blijkt dat vrouwen eerder geneigd zijn te helpen door bijvoorbeeld vragenlijsten te beantwoorden of tijd te investeren in het beheer van het huis, tijd te plannen voor toekomstige inrichting en na te denken over besparingen.

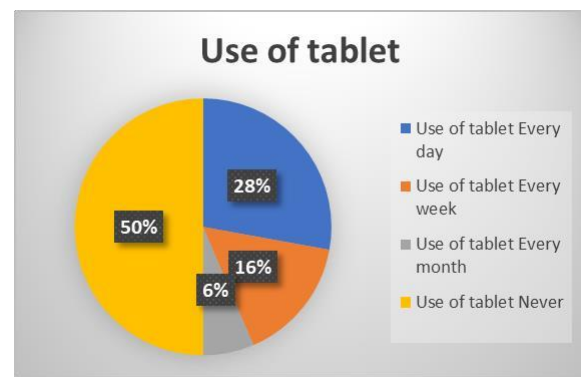
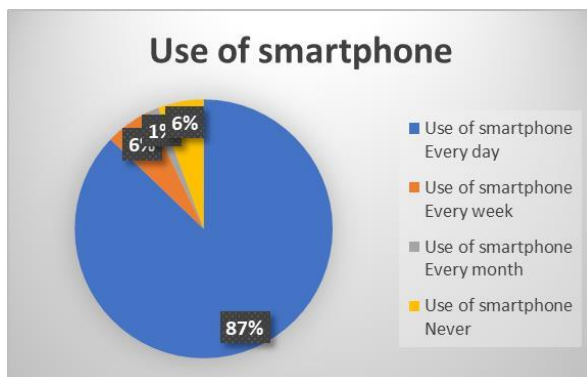
Het opleidingsniveau is vrij hoog, hoger dan de nationale gemiddelden. Dit kan worden verklaard door de netwerken waarmee de organisaties dagelijks te maken hebben en die zij voor dit soort onderzoek vragen.

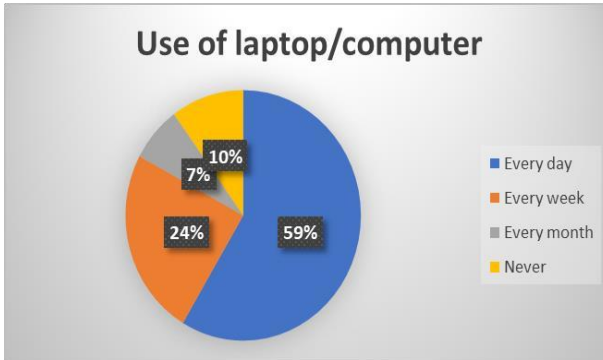

Ook is te zien dat slechts 45% van de ondervraagde ouderen nog een betaalde baan heeft. De meerderheid van hen is dus gepensioneerd en zonder beroep. Men kan aannemen dat deze mensen meer geneigd zijn tijd te besteden aan leren, bijvoorbeeld om nieuwe vaardigheden te leren. Ten slotte kan worden vastgesteld dat 25% van de respondenten alleen woont en 46% met een partner. Dit betekent dat voor 71% van de respondenten het huishouden bestaat uit één of twee personen die als senior, bejaard worden beschouwd. Het SmartHome4Seniors-project is specifiek gericht op dit type persoon. Het project wil technieken promoten die senioren in staat stellen zo lang mogelijk in alle veiligheid zelfstandig thuis te blijven wonen. Dit project is dus echt interessant voor senioren die alleen of met z'n tweeën wonen en die sterk vertegenwoordigd zijn in de seniorenpopulatie.

B. ICT-vaardigheden bij de ondervraagde senioren

Wat zijn de ICT-vaardigheden van de ondervraagde senioren? Vindt u dat zij over voldoende ICT-vaardigheden beschikken om het onderwerp te begrijpen of dat hun ICT-vaardigheden in het algemeen tekortschieten?

Wat technologische hulpmiddelen betreft, gebruikt 87% van de senioren dagelijks een smartphone, 59% gebruikt dagelijks een computer, terwijl 50% nog nooit een tablet heeft gebruikt.

Hoewel het niet echt nodig is inhoud te ontwikkelen die specifiek is aangepast aan tablets, kan worden opgemerkt dat smartphones en computers zeer wijdverbreid zijn onder de oudere bevolking. Hoewel kan worden gesteld dat senioren waarschijnlijk een digitale achterstand hebben, beschikken zij wel

over basisvaardigheden en de juiste apparatuur.

III. Belangstelling voor slimme huizen

Op basis van de antwoorden op de vragenlijst kunt u proberen de werkelijke belangstelling voor smart home-oplossingen voor senioren af te leiden. Eerst door te begrijpen welke waarde en voordelen het voor hen kan hebben en vervolgens door hun behoeften op het gebied van smart home-apparaten te begrijpen.

A. Voordelen en waarden van slimme huizen

Wat zijn de voordelen, waarden en angsten verbonden aan smart home devices voor de senioren die de vragenlijst hebben beantwoord? Hebben de respondenten interesse in smart home apparaten? Welke apparaten gebruiken ze en hoe vaak? Hebben ze ondersteuning nodig bij het instellen van de slimme thuisapparaten? Is er een verband tussen smart home apparaten en zelfstandig wonen voor de ondervraagde senioren?

In de vragenlijsten werd de respondenten gevraagd wat zij onder een slimme woning verstaan. De antwoorden liepen sterk uiteen, maar in alle landen waar het onderzoek werd uitgevoerd, kunnen vergelijkbare thema's worden vastgesteld:

- Aangesloten huis op afstand
- Een huis dat het leven gemakkelijker maakt
- Een huis met elektronische apparaten en sensoren
- Een huis met onderhouds- en reparatiemogelijkheden.

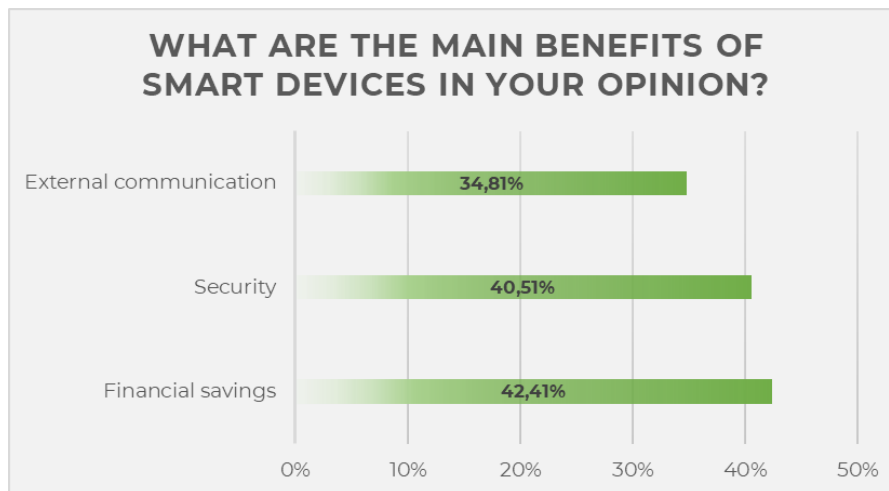
De respondenten wisten deze vraag in het algemeen te beantwoorden. Ze kunnen aangeven wat een Smart Home is en welke eerste, bij het grote publiek bekende, mogelijkheden het biedt, namelijk de digitalisering van een groot deel van de werking van

de woning. Maar ze gaan niet te veel in detail. Ze hebben het vooral over synoniemen, het feit dat het het leven gemakkelijker maakt of het feit dat het een huis is dat is uitgerust met sensoren. Hieruit blijkt een vage kennis van het onderwerp bij onze respondenten, maar zonder in detail te treden. Dit duidt echter nog niet op belangstelling van hun kant.

Om meer inzicht te krijgen in hun kennis, hun interesses en mogelijke verwachtingen van het slimme huis, hebben we de respondenten gevraagd naar hun ideale connected home scenario.

De meest gevonden antwoorden hadden betrekking op de volgende onderwerpen:

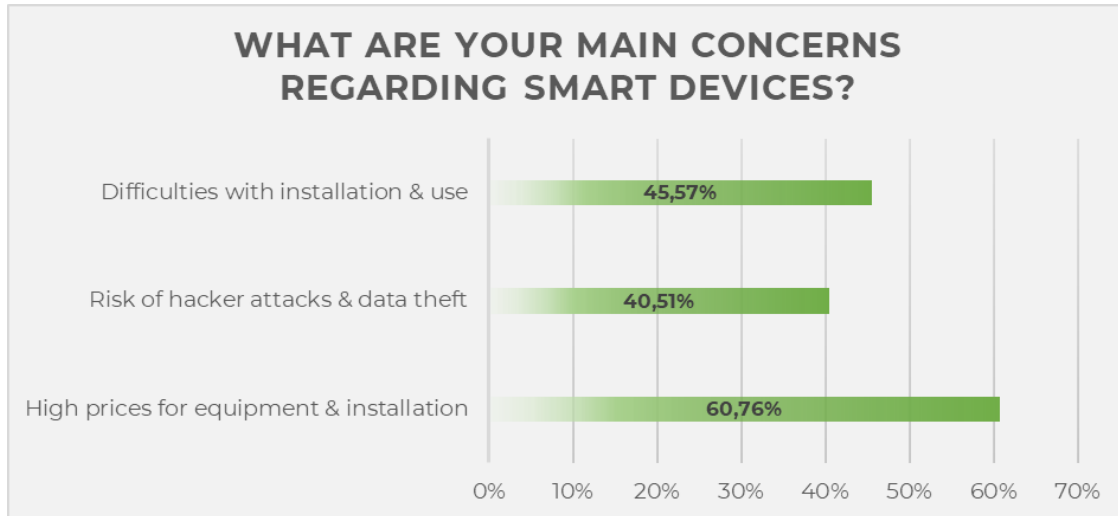
- Lichtbediening en deurbel
- Energieverbruik
- Comfort

De verwachtingen van de geïnterviewde senioren komen overeen met hun kennis. Vrij basaal. We stellen met name vast dat hun voornaamste zorgen financiële besparingen (42,41%) en veiligheid (40,51%) zijn, nog vóór beveiligingsmogelijkheden (34,81%). Er lijkt een reële belangstelling te bestaan om hen te informeren over de mogelijkheden van Smart Homes.

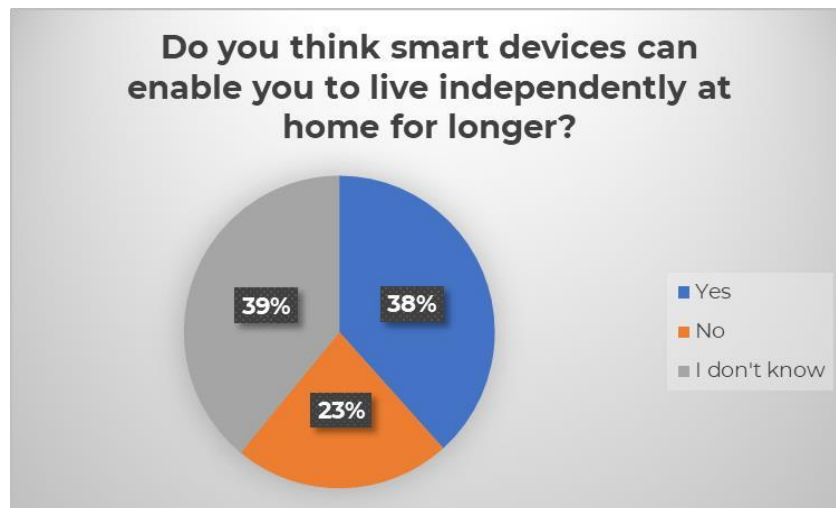
Het is ook interessant te weten waarom senioren niet geïnteresseerd zijn in Smart Homes of niet besluiten ze te installeren. We zien dat voor meer dan 60% van de respondenten de hoge prijs en de installatie een belangrijk obstakel vormen. 40,51% van hen maakt zich zorgen over de risico's van hacken en 45,57% over de moeilijkheden bij de installatie en het gebruik. Dit zijn dus zorgen voor bijna de helft van de respondenten.

Afgezien van de mogelijke onwetendheid over het onderwerp, of de kennis van alleen het globale onderwerp, stellen we vast dat bijna de helft van de respondenten (of bijna, afhankelijk van het antwoord) zorgen heeft over Smart Homes die hen ervan zouden kunnen weerhouden deze te installeren of er gewoonweg niet in geïnteresseerd te zijn. Deze drie onderwerpen zijn dus onderwerpen waarover de senioren moeten worden gerustgesteld.

Uit de onderzoeksfase bleek dat senioren waarschijnlijk niet vertrouwd waren met Smart Homes. Daarom werd de vragenlijst ontworpen om hen iets te geven om over na te denken. Met name de vraag over langer thuis blijven wonen:

Zonder verbazing na de onderzoeksfase en de eerste antwoorden op de vragenlijst is slechts 38% van de senioren zich ervan bewust dat de hulpmiddelen van Smart Homes hen in staat kunnen stellen langer veilig thuis te blijven wonen. Toch is dit een van de

centrale punten van het project en we stellen vast dat minder dan de helft van de senioren denkt dat er een mogelijkheid is om langer thuis te wonen. Het is dus een echte uitdaging om hen over deze mogelijkheden te informeren.

Wij hebben de senioren gevraagd waarom zij denken dat het een goede gelegenheid is of niet. Hun positieve antwoorden houden verband met gezondheidsproblemen en vereenvoudiging van het dagelijks leven. De negatieve antwoorden zijn over het algemeen dat de senioren menselijke hulp nodig hebben en menselijke aanwezigheid om de eenzaamheid het hoofd te bieden. Zij menen dat wij de mens op een bepaalde manier vervangen door de machine, dat misschien het een het ander in de weg staat.

Do you think smart devices can help you stay independent longer at home?	Answer	Purpose
By monitoring one's physical integrity and automatically alerting in case of a detected problem	Yes	Health reasons
For the elderly		
some features avoid physical movement		
I live alone and it makes me feel safer at home		
Yes, because some actions that cannot be taken because of age can be done alone. + Emergency contacts...		
To quickly warn someone in case of a problem		
With means to check good health. Like the fall detector as you say above		
Because we are watched over and this reassures our children		
they make life easier really		
It must be to simplify our lives, and to take some of the work out of it. I think it can also help us to take better care of ourselves.		
This will allow me to be less tired and to concentrate on more important things.	No	
It is the human support that is essential it's more adapted to degenerative diseases		
With age and loneliness it is never good to live alone at home		
I'm not sure that the few devices currently in place in the house have anything to do with my potential future independence (e.g. controlling speakers from my phone, closing shutters, etc.)		
N/A	I don't know	
I don't know how to answer		
I don't know		
n/a		

Uit deze eerste resultaten over het onderwerp Smart Homes blijkt specifiek dat senioren heel weinig weten over het onderwerp en de mogelijkheden die Smart Homes bieden. Op het eerste gezicht lijken ze niet erg geïnteresseerd omdat ze op hun hoede zijn voor deze wereld die ze niet kennen. Het is dus echt nodig om hen over dit onderwerp te informeren.

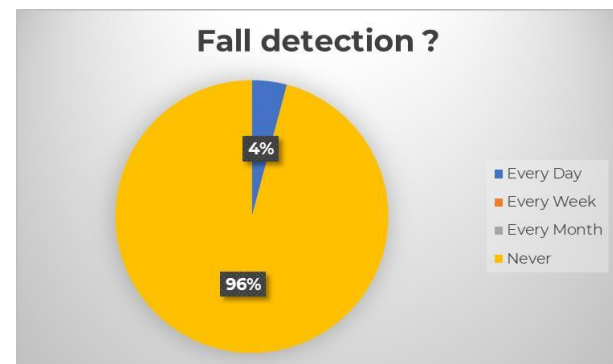
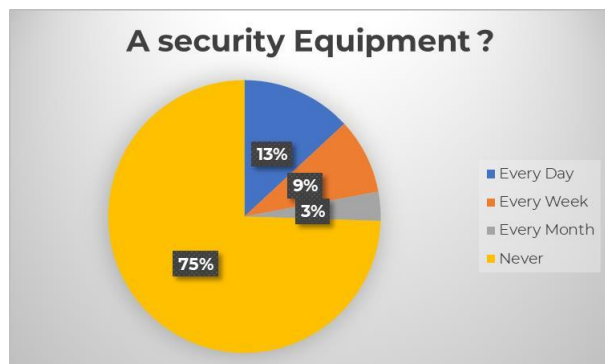
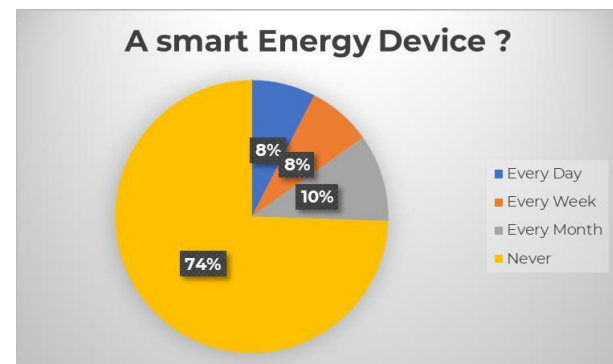
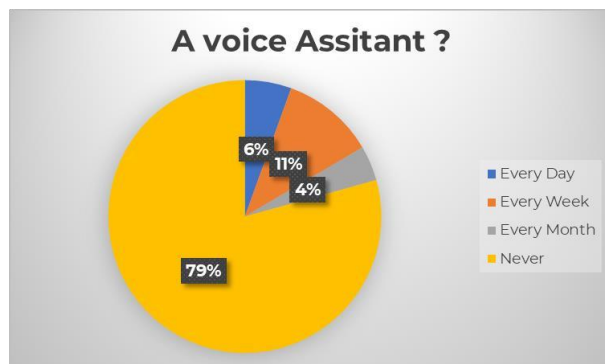
B. Gebruik en/of gebrek aan gebruik van smart home-apparaten

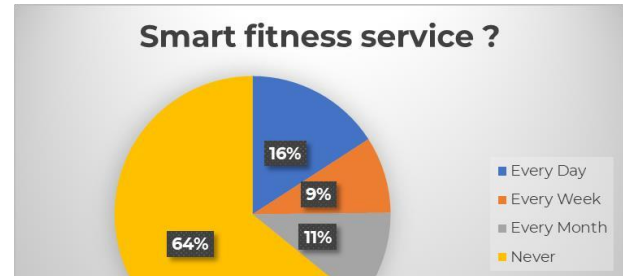
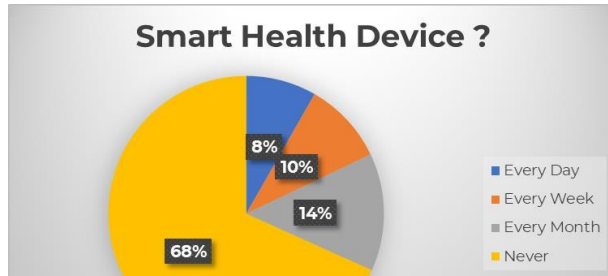
Hoe wijdverspreid zijn smart homes apparaten onder de ondervraagden? Welke apparaten komen het meest voor en hoe regelmatig gebruiken senioren de apparaten? Wat zou de verklaring kunnen zijn voor zowel het gebruik als het gebrek aan gebruik van de smart home apparaten?

We wilden ook weten of de ondervraagde senioren gebruik maakten van smart home tools of connected objects in het algemeen. We noemden de volgende apparaten:

- Virtuele stemassistent
- Slimme energie apparaten
- Slimme beveiligingsapparatuur
- Valdetectie
- Slimme gezondheidsapparaten
- Slimme fitnessapparaten

Wij vroegen naar de gebruiksfrequentie (dagelijks, wekelijks, maandelijks, nooit) per thema:

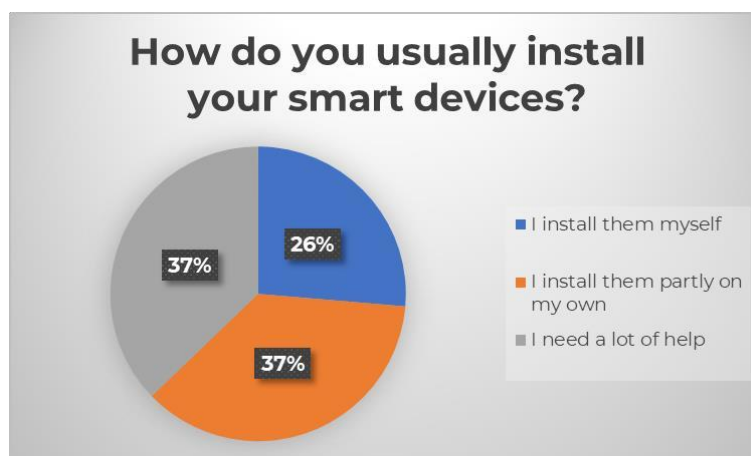
Bij alle genoemde onderwerpen zien we dat de meerderheid van de senioren nooit een van de genoemde hulpmiddelen gebruikt:

- Virtuele stemassistent : 79% Nooit
- Slimme energieapparatuur: 74% Nooit
- Slimme beveiligingsapparatuur: 75% Nooit
- Valdetectie: 96% Nooit
- Slimme gezondheidsapparaten: 68% Nooit
- Slimme fitnessapparaten: 64% Nooit

Opmerkelijk is dat 16% dagelijks een slim fitnessapparaat gebruikt en 13% dagelijks slimme beveiligingsapparatuur. Dit zijn de hoogste cijfers voor dagelijks gebruik.

In overeenstemming met het gebrek aan informatie over dit onderwerp moet worden opgemerkt dat er onder senioren zeer weinig gebruik wordt gemaakt van alle verbonden objecten, ongeacht het onderwerp.

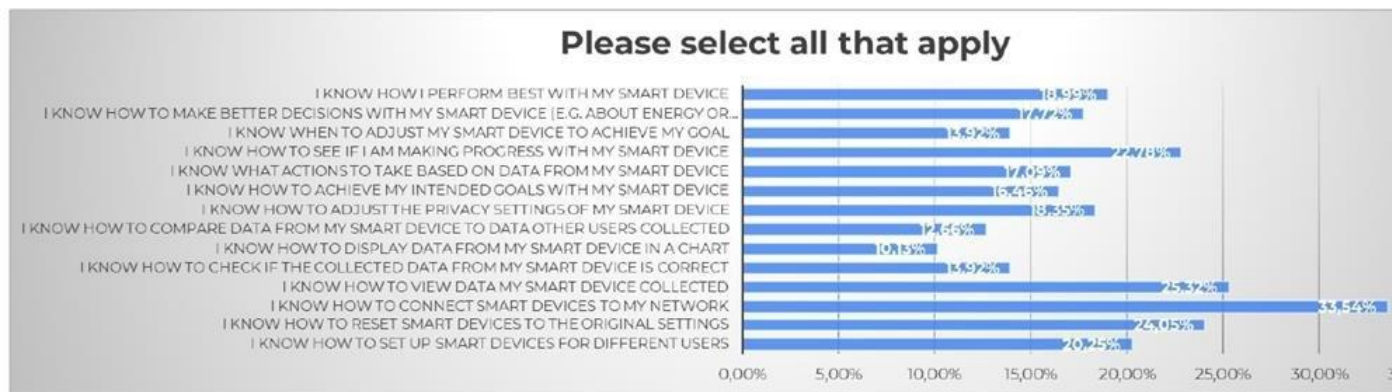
Onder de in het vorige punt genoemde belemmeringen herinneren wij eraan dat 45,57% van de senioren de moeilijkheid van installatie en gebruik als een belemmering voor Smart Homes beschouwt. Wij wilden daarom weten welke ondersteuning zij nodig hebben:

Zo installeert slechts 26% van hen ze zelf, zelfstandig. De meest voorkomende ondersteuners zijn enerzijds professionals en anderzijds de familie.

If you need support, please explain the type of support you need	
my family sometimes helps me	Support from the family
Grandchildren, family	
I often need further explanation on how to use it.	
technician	Support from professionals
Installation support and an initial explanation of features and use	
installation, updating, use	
From people who know about it	
I don't install it	No support

Op dezelfde manier stellen we vast dat zeer weinig senioren meer of minder technische vaardigheden hebben op het gebied van het ivd. Senioren achten zichzelf niet bijzonder bekwaam om onderstaande handelingen uit te voeren. De hoogste waarde is "Ik weet hoe ik slimme apparaten op mijn netwerk moet aansluiten" en betreft 33,54% van de respondenten. Dit wordt weerspiegeld in de resultaten van de vorige vragen, maar niet noodzakelijk in de resultaten voor het niveau van ICT-vaardigheden, dat relatief hoog leek te zijn. Nogmaals, we begrijpen dat het gebied van verbonden objecten ver weg lijkt voor

deze mensen, die het als te ingewikkeld voor hen zien.

IV. Belangstelling voor doe-het-zelf en intergenerationale samenwerking

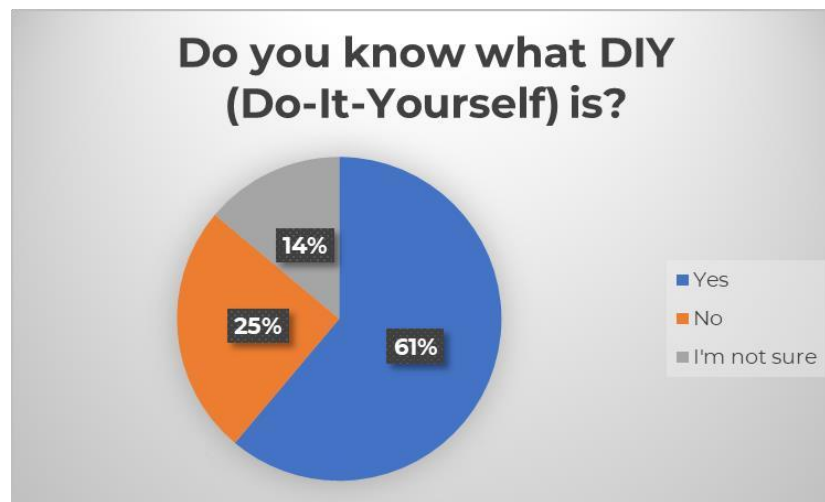
Een groot aspect van ons project is ook de aanpak met kits en DIY. Het is belangrijk na te gaan wat onze doelgroep onder het begrip DIY verstaat en hoe deze aanpak voor hen interessant is, vooral in verband met slimme apparaten. Intergenerationele samenwerking is ook een belangrijk onderdeel van het project en het is noodzakelijk te onderzoeken of dit door senioren al dan niet positief wordt beoordeeld.

A. Belangstelling voor en begrip van doe-het-zelf

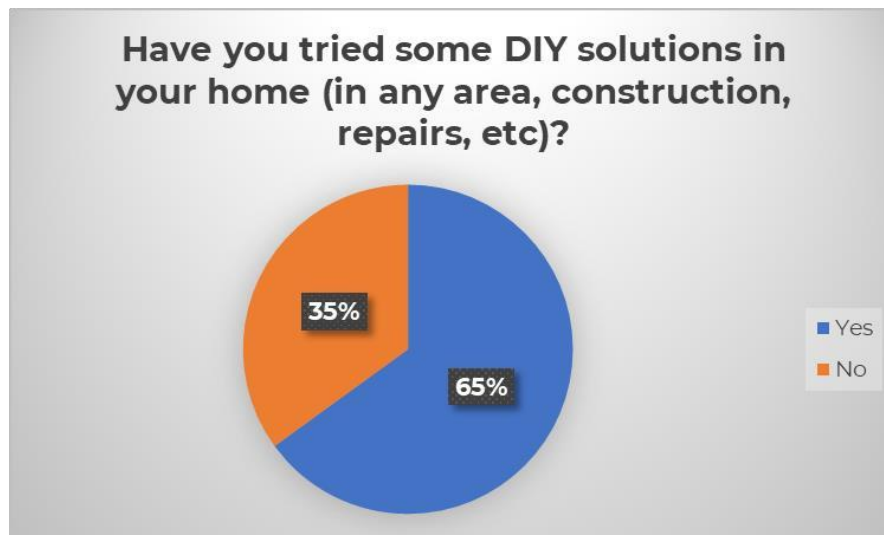
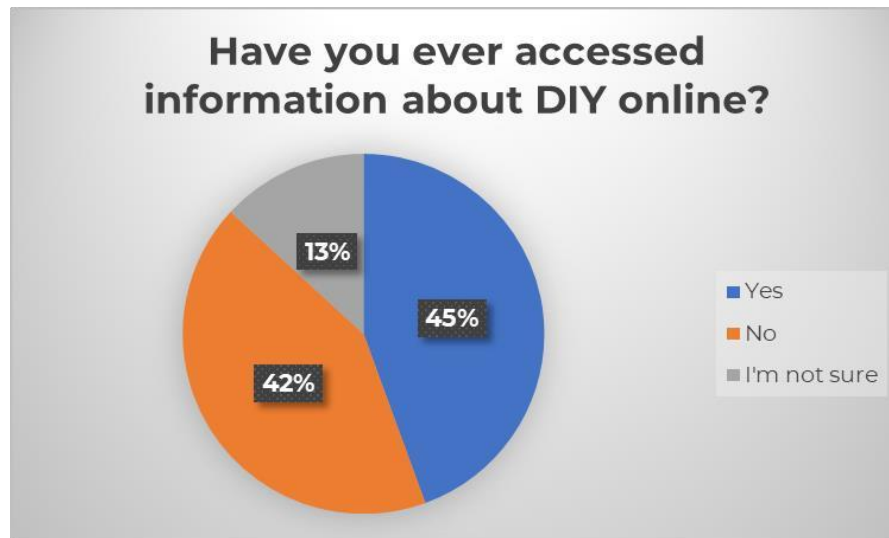
In hoeverre begrijpt de doelgroep het concept doe-het-zelf? Hebben zij het gevoel dat zij er baat bij kunnen hebben? Gebruiken zij doe-het-zelf met betrekking tot slimme apparaten?

Een belangrijk aspect van het project is ook de aanpak met kits en DIY. Het is belangrijk na te gaan wat de doelgroep onder het begrip DIY verstaat en hoe deze aanpak voor hen interessant is, vooral in verband met slimme apparaten.

Met de juiste taalvertalingen kan worden aangenomen dat senioren bekend zijn met doe-het-zelf. Aanvankelijk verre van digitaal, is het in Europa een relatief gangbare praktijk, althans in zijn niet-digitale vorm.

Hieruit blijkt dat 61% van de ondervraagde senioren op het eerste gezicht weet wat doe-het-zelf is. Als rekening wordt gehouden met het antwoord "ik weet het niet zeker", weet slechts 25% van de senioren niet wat doe-het-zelf is. Dit cijfer lijkt nog steeds hoog, maar ligt ver af van de antwoorden op alle voorgaande vragen. Er is dus een lichte verbetering wanneer men zich van het digitale onderwerp verwijderd.

In dezelfde geest heeft 45% van hen al online onderzoek gedaan naar het onderwerp. We zien ook dat 65% van de senioren thuis al aan doe-het-zelfen heeft gedaan. Dit cijfer ligt relatief dicht bij dat van de senioren die weten wat een DIY is, ook al is het iets hoger.

In de vragenlijst werd hen gevraagd voorbeelden te geven van zelfgemaakte doe-het-zelfproducten. Er zijn veel verschillende soorten antwoorden. Allereerst zijn er bouwpakketten, zoals die in meubelzaken, of de constructie van voorwerpen uit een grondstof, hout bijvoorbeeld. Er zijn ook veel reparaties, al dan niet elektronisch, evenals onderhoud, naaien en het maken van decoratie of tuinieren.

DIY lijkt dus relatief wijdverbreid te zijn onder de senioren, van wie de meesten al de gelegenheid hebben gehad om het te beoefenen, voornamelijk in niet-digitale vorm.

Beschrijving van doe-het-zelf-activiteiten	Thema
- hoe je thuis kleine dingen kunt repareren	Algemene reparaties

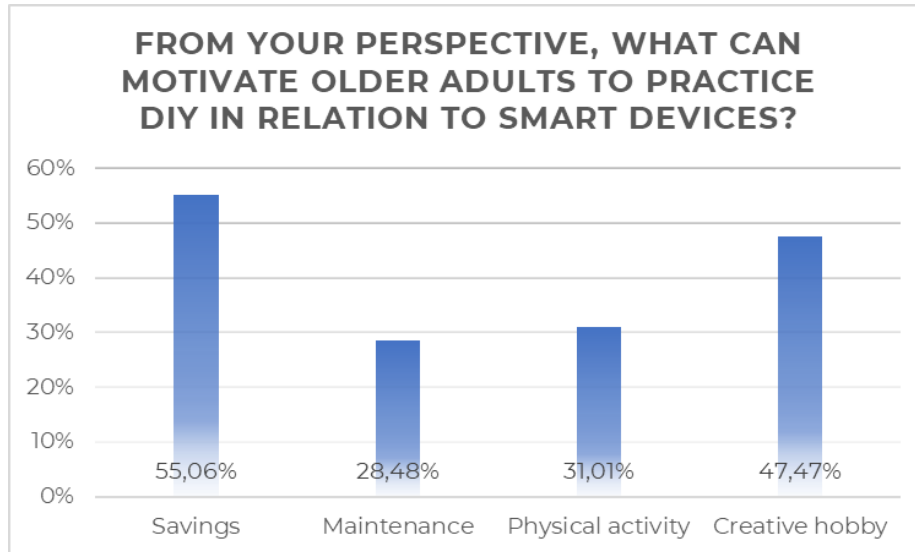
<ul style="list-style-type: none"> - reparaties - kleine reparaties 	
<ul style="list-style-type: none"> - een autobatterij opladen - machine reparaties - herstellen van elektronische installaties - Bijvoorbeeld het repareren van computers. Ik heb toende grafische kaart en de harde schijf vervangen. - Om technische apparaten zoals computer, wasmachine, mobiele telefoon te repareren, 	Mechanica/elektronica reparaties
<ul style="list-style-type: none"> - Doe-het-zelf werk thuis (kleine meubels bouwen) - bouwplanken - Wat betreft het repareren van meubilair - IKEA-stijl meubelopstelling - Zelfgemaakte lamp - veel kleine reparaties, bijv. bouwen en installeren van meubels, elektriciteit, reparatie van fietsen, wasmachineverstopt - schoonmaken van de watertoevoerslang en vervangen van de afdichting - spelletjes en speelgoed voor kinderen 	Onderhoud en bouw van meubilair
<ul style="list-style-type: none"> - Naaien - maakte handtasjes zoals deze voor mijn dochters... - Ik weet niet of dit past, maar ik hergebruikte oude kleren of maakte mijn eigen huismiddeltjes. Ik heb het gezien en gekopieerd via YouTube. 	Naaien
<ul style="list-style-type: none"> - insectenvallen - bouwen van bloempotten 	Tuinieren
<ul style="list-style-type: none"> - Ik heb geschilderd (thuis) - smeltkroezen, decoratie - Foto's ophangen - tuinieren - het maken van decoraties 	Huisdecoratie maken

Het is dan ook bemoedigend te zien dat doe-het-zelven onder de oudere bevolking vrij welkom is. Deze doe-het-zelfactiviteiten zijn echter voornamelijk gericht op bouw, decoratie of reparatie van niet-digitale apparatuur. Daarom hebben wij de respondenten gevraagd wat senioren zou kunnen motiveren tot doe-het-zelven met betrekking tot slimme apparaten.

Hun antwoorden gaan in de eerste plaats over financiële besparingen (55,06%), wat relatief dicht in de buurt komt van de verwachtingen van Smart Homes in het algemeen, namelijk 42,41%. Op de tweede plaats komt het kunnen genieten van een creatieve hobby met 47,47%, terwijl onderhoud en lichaamsbeweging slechts interessant zijn voor respectievelijk 28,48% en 31,01% van de senioren.

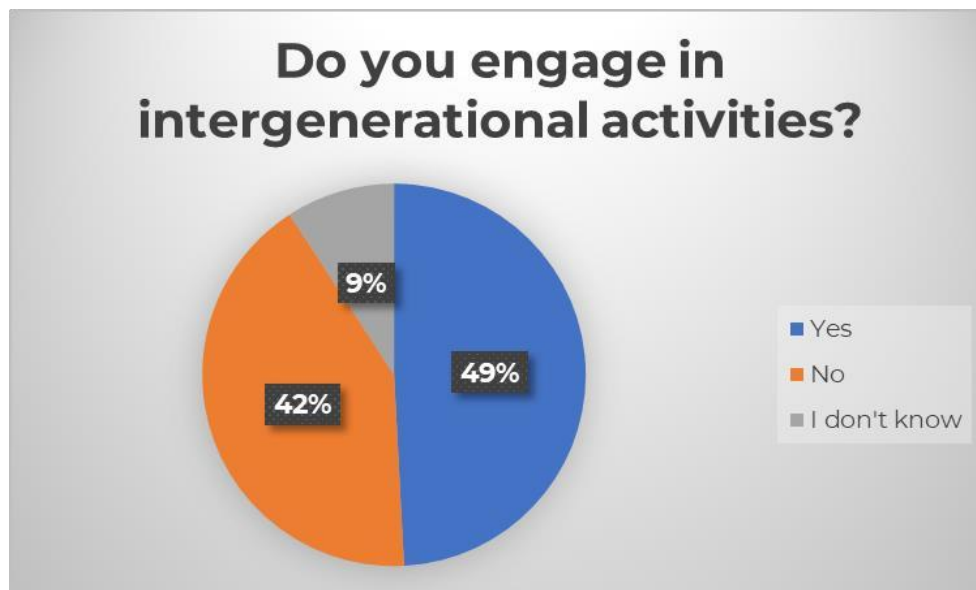
We kunnen dus twee prioriteiten, twee belangen identificeren in de benadering van senioren van digitale (en ook niet-digitale) doe-het-zelf: financiële besparingen en de mogelijkheid om creatief te zijn.

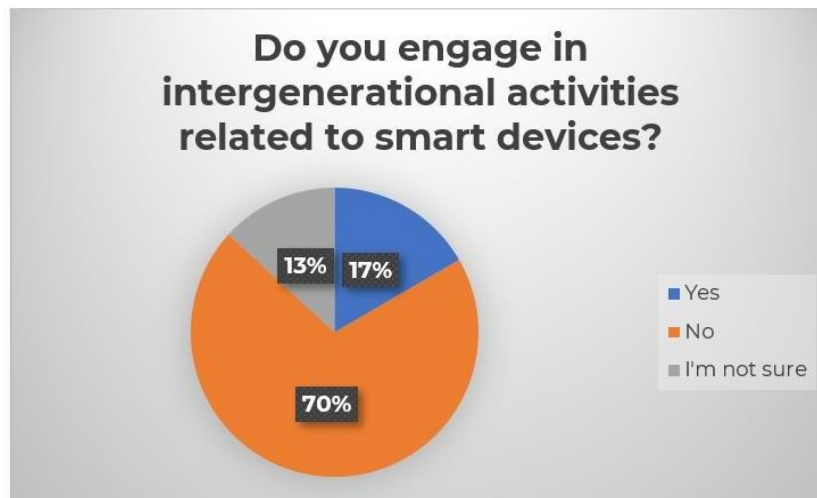

B. Intergenerationele samenwerking

Hebben alle ondervraagden de betekenis van intergenerationele samenwerking begrepen? Zien de respondenten intergenerationele samenwerking positief of negatief? Zijn zij betrokken bij enige vorm van intergenerationele samenwerkingsactiviteiten?

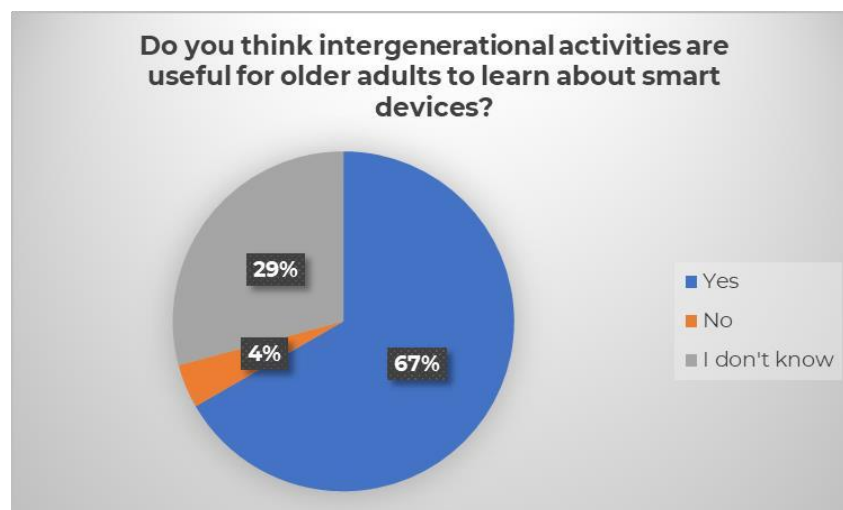

De helft van de ondervraagde senioren (49%) is betrokken bij intergenerationele activiteiten. Hoewel dit cijfer de helft van hen vertegenwoordigt, wat niet te verwaarlozen is, blijft het relatief laag omdat het waarschijnlijk situaties van sociaal isolement onder senioren impliceert. In Europa voelt 7% van de senioren zich eenzaam (gegevens van "Petits Frères des Pauvres").

Zoals verwacht zijn de cijfers voor intergenerationele activiteiten op het gebied van slimme apparaten nog lager. Slechts 17% van de senioren houdt zich met dergelijke activiteiten bezig.

De senioren zijn echter van mening dat dergelijke activiteiten nuttig zouden zijn voor de ouderen om te leren over slimme apparaten. 67% is deze mening toegedaan.

Hoewel doe-het-zelven niet erg gebruikelijk is onder senioren, en nog minder op digitaal gebied, is de vraag naar activiteiten bemoedigend. Het volgen van een intergenerationele leerbenadering lijkt namelijk weinig bekend maar wel welkom onder senioren.